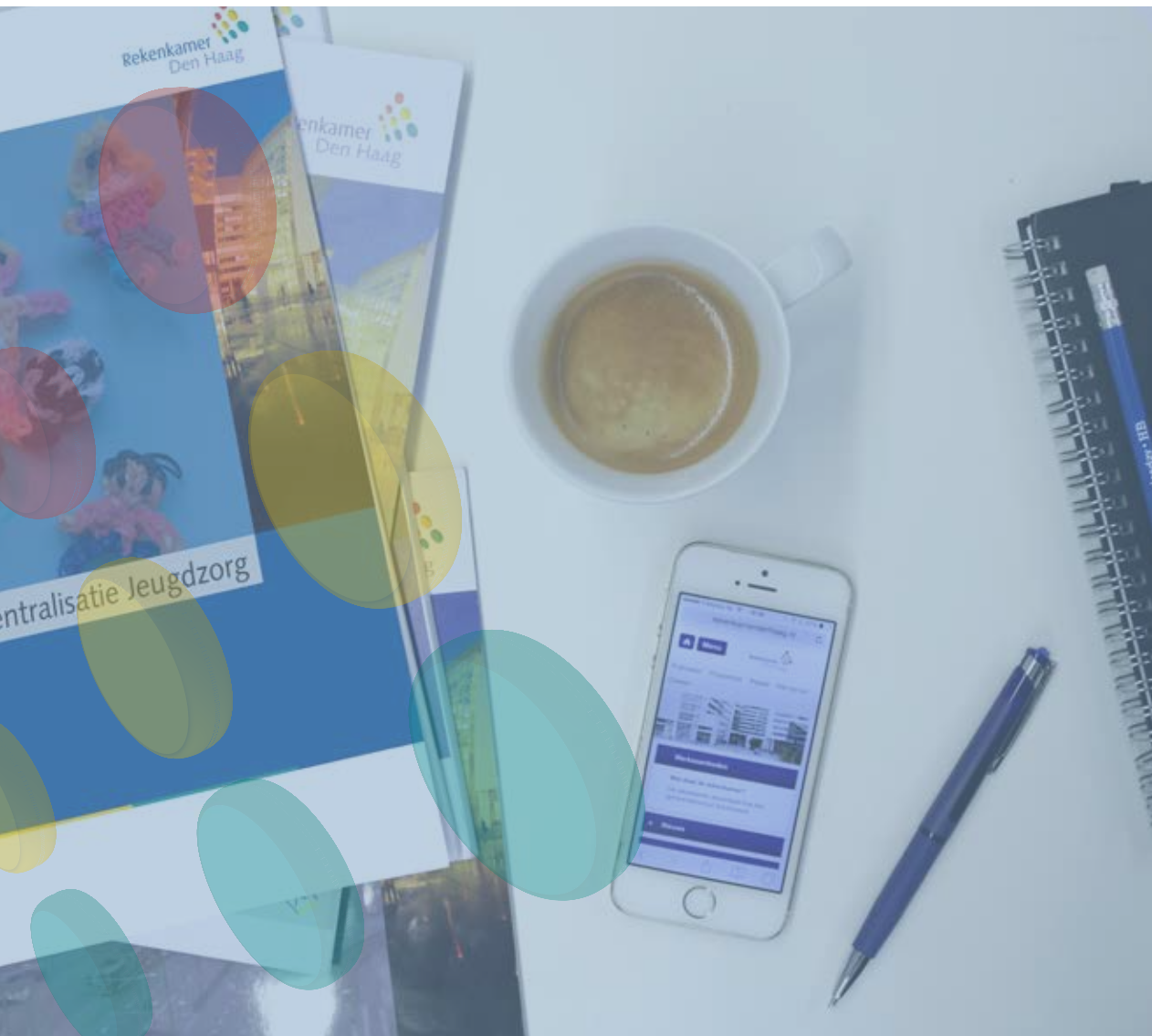

Jaarverslag 2014

Colofon

Rekenkamer Den Haag

Leden

W.R. (Watze) de Boer (voorzitter)
 P.M.C. (Pauline) Reeuwijk (per 1 mei 2014)
 W.F. (Wicher) Schönau (per 1 mei 2014)
 I.Y. (Ing Yoe) Tan (tot 1 mei 2014)
 P. (Pieter) Welp (tot 1 mei 2014)

Medewerkers staffbureau

M.H. (Mirjam) Swarte (secretaris)
 T. (Thijs) Bosma (senior onderzoeker)
 R.J. (Rutger) Smit (onderzoeker)
 S.H. (Selma) van der Zwart (senior managementassistente, tot 1 september 2014)
 L. (Leonie) van der Plas (junior onderzoeker/ administratief medewerker, per 1 oktober 2014)

Fotografie

The Hague Online Media Center

Contactgegevens

Rekenkamer Den Haag
 Postbus 19157
 2500 CD Den Haag
 Telefoon 070 - 353 20 48
 E-mail rekenkamer@denhaag.nl
 Website www.rekenkamerdenhaag.nl

Bezoekadres:

Stadhuis
 Spui 70
 2511 BT Den Haag

Datum

Maart 2015

Ontwerp en productie

Studio Buffalo, Den Haag

Copyright

De informatie, inclusief beeldmerken, logo's en fotomateriaal zijn wettelijk beschermd. Niets uit de teksten of grafische voorstellingen uit het jaarverslag van Rekenkamer Den Haag mag zonder schriftelijke toestemming van Rekenkamer Den Haag worden verspreid en/ of verveelvoudigd. Gebruik van de informatie voor persoonlijke doeleinden is toegestaan. Citeren is alleen toegestaan met bronvermelding.

Jaarverslag 2014

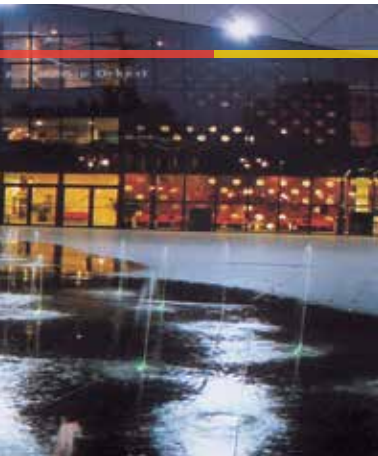

Inhoudsopgave

Voorwoord	7
Jaarverslag 2014	9
1. Wat hebben we gedaan?	11
2. Wat hebben we daarmee bereikt?	17
3. Wat heeft het gekost?	19
Meerjarenstrategie 2016 - 2019	21
Begroting 2015 - 2016	27

Voorwoord

2014 was voor de rekenkamer een jaar van veel veranderingen. Personele wisselingen in de staf maar ook bij de leden van de rekenkamer en in de gemeenteraad zorgden voor een pas op de plaats. Ook namen wij afscheid van de raad van advies. Op deze plaats past een woord van dank voor de door hen getoonde inzet in de afgelopen jaren.

Voor het eerst hebben wij bij de publicatie van onderzoeksrapporten zelf ook de raadsvoorstellen ingediend. Dit komt naar ons oordeel een heldere besluitvorming over de conclusies en aanbevelingen uit ons onderzoek ten goede. Bovendien zijn wij daarmee in staat om de gemeenteraad verder te ondersteunen bij de beoordeling van de uitwerking door het college van de door de raad genomen besluiten op onze voorstellen.

Mede door de decentralisaties van taken in het sociaal domein is de complexiteit van het gemeentelijk beleidsveld verder toegenomen. Daarmee zijn ook de controlerende en kaderstellende taken van de raad aanzienlijk verzwaard. De komende jaren zullen effecten van majeure beleidswijzigingen zichtbaar moeten worden. Voor het bereiken hiervan is veel extra inzet en geld benodigd. Het rijk verwacht dat de gemeente in staat is om de nieuwe taken doelmatiger(goedkoper) en doeltreffender (beter) uit te voeren. Om de raad in staat te stellen over de uitvoering van deze taken (en die op alle andere beleidsterreinen) een gefundeerd oordeel te kunnen vellen lijkt alle ondersteuning welkom. Daarom hebben wij in 2014 een aanvang gemaakt met het ontwikkelen van een evenwichtige meerjarenstrategie die voor de komende jaren in belangrijke mate hierin voorziet. In dit jaarverslag geven wij vast een korte vooruitblik hierop. Later dit jaar zullen wij met de raad in gesprek gaan over de door ons uitgewerkte strategie met bijbehorende capaciteit en inzet.

Wat wij in 2014 hebben gedaan, wat daarmee is bereikt en wat dit heeft gekost leest u in de navolgende hoofdstukken.

Tot slot een woord van dank aan allen die binnen de gemeentelijke organisatie werkzaam zijn, maar ook daarbuiten, voor hun bereidwillige medewerking zonder welke ons werk niet mogelijk zou zijn geweest.

Watze de Boer
Voorzitter

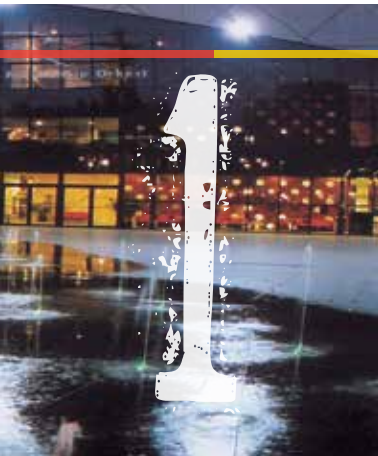

Jaarverslag 2014

De Rekenkamer Den Haag brengt verslag uit van de activiteiten in 2014. Wij leggen hiermee verantwoording af van ons handelen en geven inzicht in de manier waarop we de ons ter beschikking gestelde middelen hebben besteed. Het verslag volgt verder het volgende stramien:

- wat hebben we gedaan?
- wat hebben we daarmee bereikt?
- wat heeft het gekost?

Dit verslag gaat in op de realisatie van het onderzoeksprogramma. Gelet op de vernieuwde bemensing van de rekenkamer is in eerste instantie een onderzoeksprogramma tot eind 2015 bepaald en wordt in 2015 verder gewerkt aan het opstellen van een meerjarenstrategie 2016-2019. In dit jaarverslag vindt u de contouren van deze meerjarenstrategie en meer informatie over welk proces van totstandkoming wij voor ogen hebben.

Wat hebben we gedaan?

Producten en publicaties in 2014

Factsheets en werkbepreking 21 mei 2014

Op 14 mei 2014 publiceerte de rekenkamer de Factsheets begrotingsprogramma's. De factsheets bieden per begrotingsprogramma zicht op het geld, het gemeentelijk beleid, actuele ontwikkelingen, en relevante onderzoeksrapporten van de rekenkamer en anderen. Dit om de net geïnstalleerde raadsleden te helpen snel hun weg te kunnen vinden in de gemeentelijke begroting. De factsheets zijn een volledig digitale uitgave. Raadsleden kunnen het digitale document op hun Ipad (of ander medium) openen en via de inhoudsopgave eenvoudig de voor hen relevante pagina's vinden en doorklikken naar de achterliggende documenten. De rekenkamer beoogde met de factsheets bij te dragen aan de kaderstellende en controlerende taken van de Haagse gemeenteraad.

Tijdens een werkbepreking met raadsleden zijn de factsheets toegelicht, en vragen beantwoord. Daarnaast is aandacht besteed aan onderwerpen waar de rekenkamer eerder aandacht aan besteedde en die zij blijft volgen: subsidies, ontwikkelingen sociaal domein en (top)indicatoren

Digitale veiligheid

Het onderzoek naar digitale veiligheid van de ICT-infrastructuur en van privacygevoelige informatie bij de gemeente Den Haag is grotendeels in 2013 uitgevoerd. De ernst van een aantal gevonden kwetsbaarheden waren aanleiding college en organisatie tussentijds te informeren zodat deze zo snel mogelijk konden worden verholpen. Februari 2014 werd middels een hertest vastgesteld in hoeverre de gemeente hierin slaagde. Begin maart werd een nep-phishing mail aan de raadsleden gestuurd, ter verhoging van bewustwording en aandacht voor het onderwerp. Ook deze uitkomsten werden in het bestuurlijk rapport betrokken.

Op 2 juli 2014 publiceerte de rekenkamer het rapport 'Digitale Veiligheid'. Belangrijkste conclusies waren dat de gemeentelijke website denhaag.nl ten tijde van het onderzoek veilig was, maar dat op het interne netwerk de nodige kwetsbaarheden in de veiligheid gevonden waren. De rekenkamer beveelt aan digitale veiligheid meer bestuurlijke aandacht te geven en periodiek integrale testen uit te voeren.

Sturen op maatschappelijke effecten van grote projecten

Op 10 september publiceerte de rekenkamer het onderzoek 'Sturen op maatschappelijke effecten van grote projecten'. Medio april was het bestuurlijk wederhoor afgerond en stelde de rekenkamer haar nawoord vast. De publicatie moest wachten tot na de collegeonderhandelingen de eerste commissievergaderingen zouden plaatsvinden. De rekenkamer concludeerde dat bij besluitvorming voorafgaand aan een groot project het gemeentebestuur de nodige aandacht besteedt aan de maatschappelijke effecten die men van het project verwacht, bijvoorbeeld het versterken van de stedelijke economie of het aantrekken van nieuwe inwoners.

Na de start van de bouw wordt hierop echter niet meer gestuurd. Dit heeft als gevolg dat wanneer tijdens de uitvoering van het project, zoals tijdens de herontwikkeling van het bedrijventerrein Binckhorst, aanpassingen nodig zijn, de beoogde maatschappelijke effecten achter de horizon verdwijnen. Veel projecten worden daardoor uiteindelijk alleen nog gebouwd om ze op tijd en binnen budget af te krijgen, zodat de financiële schade beperkt blijft, maar de vraag of ze daarmee nog bijdragen aan het oorspronkelijk beoogde effect wordt niet beantwoord.

Decentralisatie Jeugdzorg

Op 23 januari bood de rekenkamer het onderzoeksplan 'G4 onderzoek decentralisatie Jeugdzorg' aan de commissie Samenleving aan. Het onderzoek richtte zich op de voorbereiding van de gemeente op de decentralisatie jeugdzorg en de kansen en risico's die zich daarbij manifesteren, en werd gelijktijdig met de collega-rekenkamers van Amsterdam, Rotterdam en Utrecht uitgevoerd. Op 23 september publiceerden de rekenkamers naast hun afzonderlijke rapporten ook een gezamenlijke brief aan de Tweede Kamer en een gezamenlijke brief aan de G4-gemeenteraden. Conclusie van het Haagse onderzoek was dat het Haags jeugdstelsel in opzet kansen biedt, maar dat risico's de kans op een betere en goedkopere jeugdzorg, zeker de komende jaren, belemmeren. Dit te meer daar bij de gemeente een volledig zicht op deze risico's en passende maatregelen hoe hier mee om te gaan ontbreekt.

Werkbespreking onderzoeksprogramma 25 september 2014

De werkbespreking tussen raad en rekenkamer over het onderzoeksprogramma diende twee doelen, ten eerste kon de raad op de gekozen thema's punten van aandacht inbrengen, ten tweede kon de raad overige mogelijke onderzoeksonderwerpen aandragen. Negen raadsleden, een fractievertegenwoordiger en twee fractiemedewerkers vertegenwoordigden in totaal tien fracties. Na de toelichting van de rekenkamer op het onderzoeksprogramma 2014-2015 volgde een goede uitwisseling van ideeën en wensen. De rekenkamer publiceerde het verslag van de werkbespreking op haar website.

Onderzoeksplannen

Begin december stuurde de rekenkamer de onderzoeksplannen voor de diverse nieuw gestarte onderzoeken naar de relevante raadscommissies.

Schuldhelpverlening

Het onderzoek naar schuldhelpverlening richt zich op het inzichtelijk maken van de aantallen en uitkomsten van de geboden hulp en daarnaast worden klanten van de schuldhelpverlening bevraagd over hun ervaringen. De telefonische interviews met klanten vonden plaats in november en december. In januari en februari 2015 werden interviews met schuldeisers, medewerkers schuldhelpverlening en verdiepende face-to-face interviews met klanten gehouden.

Quick scan sociale wijkzorgteams

Met de quick scan sociale wijkzorgteams wil de rekenkamer een bijdrage leveren aan de implementatie en het functioneren van de sociale wijkzorgteams. Dit doet zij door inzicht te bieden in de keuze voor, en de opzet en beoogde werkwijze en taken van de sociale wijkzorgteams in Den Haag, de eerste praktijkervaringen in beeld te brengen, en een oordeel te geven over de mate waarin hiermee voorzien wordt in de voorwaarden voor een doeltreffende en doelmatige uitvoering van de taken.

Verbonden partijen

De probleemstelling van het onderzoek naar verbonden partijen luidt In hoeverre stuurt het college en de raad op de doelrealisatie van en beheersing van de risico's van deelname aan verbonden partijen? Het onderzoek start met een in het eerste kwartaal van 2015 te publiceren inventarisatie van verbonden partijen en vervolgt met een verdiepend onderzoek bij een selectie van verbonden partijen.

Realisatie

De rekenkamer hanteert in onderstaand overzicht een indeling van haar onderzoeken naar de domeinen 'Mens', 'Stad' en 'Bestuur en Informatie'. Deze indeling is één van de pijlers van de meerjarenstrategie die we in 2015 gaan vaststellen, en waarvan u in dit jaarverslag vast een contourenschets vindt. In het onderdeel 'Meerjarenstrategie' wordt nader toegelicht wat de indeling inhoudt en wat de functie daarvan is.

Thema	Gerealiseerd	Lopend
Mens	Decentralisatie jeugdzorg (september 2014, G4)	Schuldhulpverlening Quick scan sociale wijkzorgteams
Stad	Sturen op maatschappelijke effecten, grote projecten (september 2014)	
Bestuur en Informatie	Factsheets begrotings-programma's (mei 2014) Digitale veiligheid (juli 2014)	Wta Verbonden partijen

Over het onderzoek dat wij uitvoeren in het kader van de Wta (toezicht-taak op de gemeentelijke accountantsdienst) hadden wij gepland de raad in het vierde kwartaal van 2014 per brief te rapporteren. Tijdens het onderzoek is echter vertraging ontstaan door afhankelijkheden van derden voor het aanleveren van benodigde documenten. Publicatie is nu voorzien in het 2e kwartaal van 2015.

Activiteiten leden rekenkamer

De leden van de rekenkamer vervullen hun functie in 8 uur per week, de voorzitter 12 uur per week. Deze tijd hebben zij voor het grootste gedeelte besteed aan overleg en werkzaamheden voor opzet, begeleiding, publicatie en behandeling van onderzoekprojecten.

Daarnaast hebben zij in 2014 elf maal een reguliere rekenkamervergadering gehouden en een extra vergadering specifiek over het onderzoek decentralisatie jeugdzorg dat voor het zomerreces voor bestuurlijk wederhoor is aangeboden. Ook woonden ze relevante raads(commis)sie)vergaderingen en werkconferenties bij en voerden gesprekken met de directeur GAD en de griffier. Met verschillende relevante externe actoren zoals de directeurs/ voorzitters van de rekenkamers van de vier grote steden, de Randstedelijke Rekenkamer en met de Algemene Rekenkamer wordt periodiek overleg gevoerd. De voorzitter besteedt daarnaast nog tijd aan de interne organisatie van de rekenkamer.

Kwaliteitsbeleid

De rekenkamer werkt conform het samen met de G4-rekenkamers en Randstedelijke Rekenkamer opgestelde Kwaliteitshandvest. De Rekenkamer Den Haag heeft in haar werkwijze alle interne procedures vastgelegd waarmee zij in opzet aan de eisen van het kwaliteitshandvest voldoet. De leden zien erop toe dat conform de werkwijze gewerkt wordt. Periodiek wordt elk van de ondertekenende rekenkamers gevisiteerd door een visitatiecommissie met afgevaardigden van de G4+1-collega's (G4-rekenkamers en Randstedelijke Rekenkamer) en een externe. Bij deze intercollegiale toetsing wordt nagegaan of de rekenkamer aan de eisen van het kwaliteitshandvest voldoet. Hiermee maken de rekenkamers transparant waar anderen ons op mogen afrekenen. In 2013 is de Randstedelijke Rekenkamer gevisiteerd, in 2014 de Rekenkamer Rotterdam. De rekenkamers van Amsterdam, Den Haag en Utrecht zullen de komende periode aan bod komen.

Overige activiteiten

Op 8 oktober 2014 verzorgde de onderzoeker van de rekenkamer een presentatie tijdens een bezoek van een Koreaanse delegatie, die zich liet informeren over de verschillende vormen van onderzoek, controle en verantwoording bij nederlandse gemeenten.

Op verzoek van de Algemene Rekenkamer leverde de onderzoeker ook een bijdrage aan de ontvangst van een delegatie uit Jordanië op 23 oktober over (onderzoek naar en controle op) transparantie en integriteit met name rond inkoop en aanbesteding.

Tijdens het Public Finance congres op 6 november 2014 presenteerde de secretaris het onderzoek Decentralisatie Jeugdzorg en ging in op de relatie met financiën middels het voorbeeld van de (model) Monitor Jeugd gebaseerd op de open buurtbegroting.

Samen met de Taskforce Bestuur & Informatieveiligheid Dienstverlening (BID, ingesteld door het Ministerie van Binnenlandse Zaken) verzorgde de rekenkamer een workshop op de najaarsbijeenkomst van de Nederlandse Vereniging van Rekenkamers en Rekenkamercommissies (NVRK) op 21 november. Na een interactieve quiz geleid door de voorzitter van de Rekenkamer Den Haag en presentaties door de Taskforce BID en de senior onderzoeker van de rekenkamer hield een daartoe ingehuurd hacker de deelnemers een spiegel voor over de onveiligheid van het gebruik van open Wifi-netwerken. Ten behoeve van alle rekenkamer(commissie)s in het land schreven de Haagse rekenkamer en de Taskforce een voorbeeldbrief gericht aan de gemeenteraad evenals een notitie met uitgewerkte opties voor rekenkameronderzoek naar informatieveiligheid, die mede namens de NVRK werd aangeboden. De rekenkamer stelde alle relevante informatie beschikbaar op haar website en heeft via de workshop en website ruim 130 bezoekers en rekenkamer(commissie)s bereikt.

Samenstelling

De rekenkamer bestond in 2014 uit de volgende leden:

- Watze de Boer, voorzitter
- Pauline Reeuwijk, per 1 mei 2014
- Wicher Schönaau, per 1 mei 2014
- Ing Yoe Tan, tot 1 mei 2014 (afloop benoemingstermijn)
- Pieter Welp, tot 1 mei 2014 (afloop benoemingstermijn)

Rekenkamerleden

Watze de Boer

Pauline Reeuwijk

Wicher Schönaau

Ing Yoe Tan

Pieter Welp

De rekenkamer heeft op 17 april 2014 (en formeel per 1 mei 2014) afscheid genomen van de leden Ing Yoe Tan en Pieter Welp. Beiden waren per 1 januari 2006 extern lid van de toenmalige rekenkamercommissie en per 1 mei 2008 benoemd als lid van de Rekenkamer Den Haag. Daarmee verstreek op 1 mei 2014 hun benoemingstermijn van zes jaar. Op 17 april ontvingen zij bij hun afscheid in de gemeenteraad woorden van dank en een Haags geschenk uit handen van de voorzitter van de raad de heer van Aartsen. Tijdens diezelfde raadsvergadering op 17 april 2014 werden Pauline Reeuwijk en Wicher Schönaau benoemd tot lid van de rekenkamer. Per 1 mei 2014 zijn zij in functie.

Voor elk van de eerder benoemde thema's is één van de leden het eerste aanspreekpunt. De thema's zijn als volgt verdeeld:

Mens	Pauline Reeuwijk
Stad	Wicher Schönaau
Bestuur en Informatie	Watze de Boer

Staf

De leden werden ondersteund door de ambtelijke staf:

- Mirjam Swarte, secretaris
- Thijs Bosma, senior onderzoeker
- Rutger Smit, onderzoeker
- Selma van der Zwart, senior managementassistente tot 1 september 2014
- Leonie van der Plas, junior onderzoeker/ administratief medewerker per 1 oktober 2014

Mirjam Swarte

Thijs Bosma

Rutger Smit

Selma van der Zwart

Leonie van der Plas

Personele zaken

Per 1 januari kwam Rutger Smit in dienst als onderzoeker. De senior management-assistent vond per 1 september een nieuwe uitdaging als projectleider bij een gemeentelijke dienst. Het betreft een detachering voor de periode van een jaar met zicht op een definitieve overstap. Omdat de rekenkamer de eigen onderzoekscapaciteit verder wil uitbreiden is per 1 oktober een junior onderzoeker/ administratief medewerker in dienst gekomen. Naast administratieve taken gaat zij meewerken in het onderzoek. Voor het onderzoek naar verbonden partijen is een externe onderzoeker aangetrokken die voor de duur van het onderzoek meedraait in het onderzoeksteam.

Raad van Advies

De rekenkamer in nieuwe samenstelling heeft op 2 juli 2014 kennisgemaakt met de door de vorige rekenkamer ingestelde Raad van Advies. In de zomerperiode heeft zij zich beraden over haar toekomstvisie voor de rekenkamer en of daarbij al dan niet een rol voor een Raad van Advies was weggelegd. Zij kwam tot de conclusie dat dit niet zo was en nam op 22 september 2014 afscheid van de leden de heer Koen Baart, mevrouw Thessa Oosterholt-Eekhout, de heer Ries Smits en mevrouw Heleen Weening waarmee de Raad van Advies ophield te bestaan.

Wat hebben we bereikt?

17

De rekenkamer wil zicht hebben op de effectiviteit van haar handelen. Dragen de producten van de rekenkamer daadwerkelijk bij aan het verbeteren van het door het gemeentebestuur gevoerde bestuur? Daarom gaan we in dit hoofdstuk na:

- in hoeverre zijn de raadsvoorstellen bij publicaties van de rekenkamer zijn overgenomen door de raad?
- hoe staat het met de uitvoering van de raadsbesluiten naar aanleiding van rekenkamerrapporten?

Factsheets begrotingsprogramma's

De factsheets zijn onder andere benut bij de begrotingsbehandeling in de verschillende raadscommissies in oktober.

Digitale veiligheid

Behandeling in de commissie Bestuur vond plaats op 17 september, waarbij het door de rekenkamer opgestelde raadsvoorstel werd betrokken. De raad nam het voorstel op 16 oktober ongewijzigd over en besloot onder andere dat het college nog in 2014 een conceptkader voor informatiebeveiliging moest opstellen en voorleggen aan de raad ter besluitvorming. Op 20 januari 2015 stuurde de wethouder de raad het 'Beleidskader informatieveiligheid 2015-2018'. De rekenkamer heeft dit naast het raadsbesluit van oktober gelegd en constateerde een aantal tekortkomingen. Hierover stuurde ze een brief aan de commissie Bestuur.

Sturen op maatschappelijke effecten van grote projecten

Bij de behandeling in de commissie Ruimte op 15 oktober uitten raadsleden bezwaren tegen (invoering van) een Uitvoeringsprogramma maatschappelijke effecten en een Doelenboom zoals voorgesteld door de rekenkamer en werd een concept-amendement opgesteld. In verband daarmee paste de rekenkamer haar voorstel aan. Op 18 december ging de raad akkoord met het gewijzigde voorstel en besloot voortaan explicieter te formuleren wat de beoogde maatschappelijke effecten van grote projecten zijn, hier ook in de rapportage en monitoring aandacht aan te besteden en dat bij wijzigingen van grote projecten een analyse van de gevolgen voor de (beoogde) maatschappelijke effecten verstrekt moet worden.

Decentralisatie Jeugdzorg

Bij de behandeling in de commissie Samenleving op 2 oktober presenteerde de rekenkamer een model Monitor Jeugd, een grafische interface op internet die inzicht geeft in zaken als aantallen jeugdigen per stadsdeel en de inzet van middelen voor verschillende vormen van jeugdhulpverlening, als voorbeeld van hoe de raad kan sturen en monitoren. Gelijktijdig behandelde de commissie de recent ontvangen Kadernota 'Heel het kind'. In de raadsvergadering van 16 oktober nam de raad het besluit over het rekenkameronderzoek conform het voorstel van de rekenkamer en stelde tevens de kadernota jeugd vast.

Meten is weten?

De Rekeningencommissie sprak op 19 februari over het advies dat zij opstelde voor de nieuwe raad over het gebruik van bestuurlijke kengetallen als vervanging voor topindicatoren. In het advies is het onderzoek van de rekenkamer 'Meten is weten? Indicatoren in begroting en verantwoording' (gepubliceerd december 2013) betrokken. De huidige Rekeningencommissie besloot op 29 januari 2015 conform het advies van haar voorganger een duale werkgroep te initiëren bestaande uit een aantal raadsleden en een afvaardiging van het college om het proces om te komen tot topindicatoren in de Raadsperiode 2014-2018 te begeleiden.

3

Wat heeft het gekost?

Financieel overzicht 2014

(bedragen x € 1.000,-)

	Begroting 2014	Begrotingsmutatie	Realisatie 2014
Personeelskosten stafbureau	283	275	274
Honorering leden rekenkamer	66	66	67
Onderzoek uitbesteed, externe deskundigen	61	61	29
Overheadkosten (huisvesting, werkplek, etc)	80	65	70
Opleiding, lidmaatschappen	10	10	8
Diversen	20	20	24
Budget 2014 (inclusief resultaat 2013)	520	497	472
Resultaat			25

Ten opzichte van de in het vorige jaarverslag gepubliceerde begroting vonden zogenaamde 'budgetneutrale' mutaties plaats. Het budget van de rekenkamer werd met €23K naar beneden bijgesteld. Bij de realisatie blijkt dat de kosten in de praktijk met minder dan dat bedrag daalden.

Toelichting per post

De *Personeelskosten stafbureau* zijn iets lager dan begroot, door het niet per direct in kunnen vullen van de ontstane vacature.

Uitbesteed onderzoek, inhuur externe deskundigheid in 2014

(bedragen x € 1.000,-)

Onderzoek	
Digitale veiligheid ¹	8
Schuldhelpverlening (opzet onderzoek en telefonische interviews)	15
Verbonden partijen (opzet onderzoek en deel inventarisatie)	6
Totaal	29

Najaar 2014 is de rekenkamer voor inzet van onderzoekers van externe bureaus bij de onderzoeken Schuldhulpverlening en Verbonden Partijen verplichtingen aangegaan voor €40K, echter daarvan kon qua planning niet meer al het werk in 2014 worden gerealiseerd.

De *Overheadkosten* betreffen de huisvestingskosten, inclusief de inrichting van werkplekken en dienstverleningsovereenkomsten voor ICT, financiën, betalingen en personeelszaken. Deze post is lager uitgevallen door de IDC tarievenoperatie.

De post *Opleiding en lidmaatschappen* betreft opleidingen van de stafmedewerkers van de rekenkamer en lidmaatschapskosten (zoals van de NVRR).

Onder *Diversen* vallen de kosten voor publicaties, onkostendeclaraties van de staf en aanschaf van kantoorbenodigdheden en tot en met 2014 de kosten van de externe accountant. De kosten vielen hoger uit dan begroot ten gevolge van onder andere een aanschaf om arbotechnische redenen, en een hoger aantal bijeenkomsten (cateringkosten) en 'gelegenheden' (afscheid leden). Zowel de wisseling van leden van de rekenkamer, de gemeenteraadsverkiezingen als het feit dat de vakcommissies pas na het zomerreces van start gingen maakten dat publicaties en het starten van nieuw onderzoek uitliepen in de tijd. Dit verklaart waarom de post Onderzoek uitbesteed lager is dan begroot. Voor de externe inhuur bij de onderzoeken naar Schuldhulpverlening en Verbonden partijen zijn verplichtingen aangegaan in 2014, echter de uitvoering vindt deels in 2015 plaats.

Resultaat

Het resultaat van 2014 wordt in 2015 besteed aan uitbreiding van de onderzoekscapaciteit, al dan niet met extern uitbesteed onderzoek en/ of inhuur externe deskundigen.

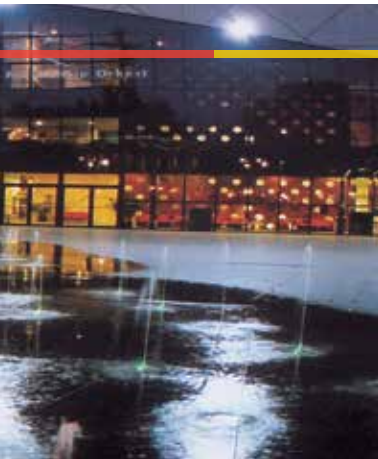
Onderzoeksdagen

In dit jaarverslag rapporteert de rekenkamer voor het eerst ook over het aantal bestede onderzoeksdagen voor de gepubliceerde onderzoeken.

Onderzoek	
Factsheets begrotingsprogramma's	36
Digitale veiligheid (projectleiding en rapportage)	42
Sturen op maatschappelijke effecten	159
Decentralisatie Jeugdzorg	153

Omdat veel onderzoeken over de jaargrens heenlopen is het aan deze onderzoeken bestede dagen niet hetzelfde als het aantal aan onderzoek bestede dagen in 2014. Alleen de projecten Decentralisatie Jeugdzorg en Factsheets begrotingsprogramma's zijn volledig in 2014 uitgevoerd. Voor Digitale veiligheid en Sturen op maatschappelijke effecten is in de tabel het totaal aantal bestede dagen gerapporteerd (inclusief 2013 en 2012).

1 In 2013 besteedde de rekenkamer €46K aan het onderzoek Digitale veiligheid, in 2014 vonden hertest en afrondende werkzaamheden plaats.

Meerjarenstrategie 2016 - 2019

Achtergrond

De Rekenkamer Den Haag vierde in 2013 haar eerste lustrum als onafhankelijke rekenkamer voor de gemeente Den Haag. Haar voorganger, de rekenkamercommissie deed vanaf 2003 onderzoek naar het gevoerde bestuur van de gemeente Den Haag. In 2015 zal de rekenkamer een meerjarenstrategie vaststellen die het kader vormt voor het uitvoeren van haar werkzaamheden in de jaren 2016-2019. Met de gemeenteraad hebben wij in september van 2014 gesproken over het onderzoeksprogramma van de rekenkamer voor de komende jaren en over de invulling van rol en positie van de rekenkamer. Daarbij is onder meer aan de orde gekomen dat de decentralisaties in het sociale domein voor de rekenkamer leiden tot een taakverzwaring. De juridische basis voor de rekenkamer ligt in de gemeentewet (artikelen 81a en 182 – 185) en de verordening op de Rekenkamer. Daarin zijn de onafhankelijke positie en het doel van de rekenkamer vastgelegd: het doen van onderzoek naar de doelmatigheid, doeltreffendheid en rechtmatigheid van het door het gemeentebestuur gevoerde bestuur. Het werk van de rekenkamer heeft daarmee tot doel het functioneren van het gemeentebestuur te verbeteren door met name de kaderstellende en controlerende rol van de raad te ondersteunen.

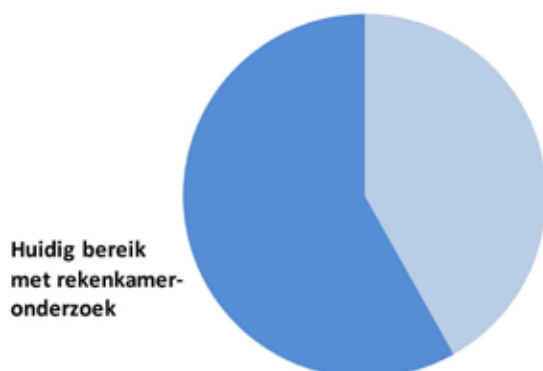
Doel meerjarenstrategie

Met een meerjarenstrategie wil de rekenkamer zoeken naar een zo effectief mogelijke benutting van de mogelijkheden en middelen die de rekenkamer ter beschikking heeft. De meerjarenstrategie vormt daarmee ook de basis voor een overweging van de benodigde capaciteit en inzet van de rekenkamer in de komende jaren.

Tot nu toe

Vanaf de start als rekenkamer zijn er per jaar gemiddeld 2 grote onderzoeken uitgevoerd en heeft de rekenkamer daarnaast verschillende producten opgeleverd, zoals werkbijeenkomsten, een voorstel voor een Jeugdmonitor en Factsheets begrotingsprogramma's. Bij haar onderwerpkeuze let de rekenkamer op actualiteit en urgentie van het onderwerp. Dit zal een belangrijk uitgangspunt blijven bij de onderwerpkeuze. De rekenkamer constateert echter ook dat een verbreding van de taakopvatting noodzakelijk is. Van de 24 begrotingsprogramma's zoals die de afgelopen jaren zijn aangehouden zijn in de afgelopen 10 jaar 14 programma's betrokken geweest bij rekenkameronderzoek en soms was dit slechts zijdelings. De rekenkamer heeft tot nu toe ook weinig onderzoek gedaan naar bijvoorbeeld rechtmatigheid. Datzelfde geldt voor andere vormen van beleidsuitvoering dan door de gemeente zelf, zoals bij subsidierelaties van de gemeente, verbonden partijen, of samenwerkingsverbanden. De oorzaak daarvan ligt enerzijds in de breedte van het gemeentelijk beleidsveld en de complexiteit van de organisatie en uitvoering van beleid, maar ook in de beperkte omvang van de rekenkamer.

Bereik gemeentelijk beleidsveld

Figuur 1. Van de 24 begrotingsprogrammas zijn er in de afgelopen 10 jaar 14 onderwerp van onderzoek geweest.

Uitgangspunten voor een meerjarenstrategie

Bij het opstellen van een meerjarenstrategie 2015-2019 zal de rekenkamer de volgende onderwerpen als uitgangspunt nemen:

- de rol van de rekenkamer
- taakopvatting van de rekenkamer
- bevoegdheden van de rekenkamer
- de breedte van het gemeentelijke beleidsveld
- de veranderingen door de decentralisaties en de gevolgen daarvan voor de rekenkamer

Rol van de rekenkamer

De rekenkamer stelt zelf vast welk onderzoek zij gaat doen en stuurt haar onderzoeksrapporten voorzien van een raadsvoorstel aan de gemeenteraad. De rekenkamer hecht er aan bij het uitvoeren van haar taak de gemeenteraad op een effectieve manier te ondersteunen en van toegevoegde waarde te zijn ten opzichte van de bevoegdheden van de gemeenteraad zelf en andere relevante actoren, zoals de gemeentelijke accountantsdienst en de rekeningencommissie. De unieke positie van de rekenkamer komt tot uiting in de ondersteuning op inhoud en de objectieve en neutrale bijdrage die de rekenkamer levert aan het gemeentebestuur. De rekenkamer is daarmee ook een instituut waar kennis en deskundigheid wordt opgebouwd en verspreid.

Taakopvatting rekenkamer

De rekenkamer ziet als haar belangrijkste taak het ondersteunen van de gemeenteraad bij zijn controlerende en kaderstellende rol en het versterken van de informatie- en besluitvormingspositie van de raad. De rekenkamer doet dit door vanuit een onafhankelijke positie onderzoek te doen naar en kennis te vergaren over het door het gemeentebestuur gevoerde bestuur. Daarvoor is het nodig wettelijke bevoegdheden die de rekenkamer heeft maximaal te benutten en in de onderwerpkeuze voor onderzoek de volle breedte van het gemeentelijke beleidsveld te bestrijken. De rekenkamer wil zo effectief mogelijk de opgedane kennis en bevindingen overdragen aan de gemeenteraad. Daarbij zal zij zoeken naar het juiste product of de juiste dienst bij de betreffende boodschap. Naast regulier onderzoek en quick scans - met publicaties in de vorm van onderzoeksrapporten - wil de rekenkamer onder meer structureel uitvoering geven aan nazorg bij uitgevoerd onderzoek. Onderdeel daarvan is het nagaan in hoeverre en op welke wijze het college invulling geeft aan raadsbesluiten naar aanleiding van rekenkamerrapporten, zoals we onlangs hebben gedaan bij de informatieveiligheid. De rekenkamer wil verder continuïteit van kennis bieden (bijdragen aan het historisch geweten van de raad) en raadsinformatie inhoudelijk monitoren en toetsen. Het continue monitoren van ontwikkelingen op de beleidsterreinen van de decentralisaties in het sociaal domein is daarbij een specifiek aandachtspunt voor de komende jaren.

De rekenkamer ziet ook een belangrijke taak in het bijdragen aan de transparantie van het gevoerde bestuur en het toetsen of gevoerd beleid maatschappelijk doeltreffend en doelmatig is. Het perspectief van de burger is daarom voor elk rekenkameronderzoek van belang. De rekenkamer wil daarnaast burgers actiever gaan betrekken bij de uitvoering van onderzoek, bijvoorbeeld door burgers een rol te geven in het verzamelen van informatie. We willen daarvoor onder meer gebruik maken van internet en sociale media.

Bevoegdheden rekenkamer

De rekenkamer heeft verschillende onderzoeksbevoegdheden. De rekenkamer gaat er vanuit dat zij deze bevoegdheden met reden heeft gekregen en constateert dat zij hiermee onderzoek kan doen dat niet door anderen uitgevoerd kan worden (zoals de gemeenteraad zelf, de gemeentelijke accountantsdienst of het college). De rekenkamer streeft er naar die unieke positie daadwerkelijk te benutten. Dit is ook een belangrijk argument voor de stelling van de rekenkamer dat uitbreiding van bevoegdheden nodig is waar het gaat om onderzoek bij externe partijen waar de gemeente een financiële en/of bestuurlijke relatie mee heeft². In een aantal gevallen heeft de rekenkamer (nog) onvoldoende bevoegdheden tot het doen van onderzoek bij dergelijke instellingen. Zij is daardoor op bepaalde terreinen niet in staat te komen tot een totaaloordeel over de doelmatigheid, doeltreffendheid en de rechtmatigheid van het gevoerde bestuur en daarover te rapporteren aan het gemeentebestuur.

Breedte gemeentelijke beleidsveld

Bij de onderwerpkeuze voor onderzoek heeft de rekenkamer oog voor de actualiteit en de politieke en maatschappelijke relevantie van de te kiezen onderwerpen. Daarnaast streeft de rekenkamer naar een zo breed mogelijk bereik van het gemeentelijk beleidsveld en een evenwichtige spreiding van haar onderzoek over de verschillende beleidsdomeinen. Voor de definitie van beleidsdomeinen volgt de rekenkamer op hoofdlijnen de huidige indeling in begrotingsprogramma's (programmabegroting 2015). De rekenkamer houdt daarbij een onderverdeling aan in drie thema's: daar waar het gaat over de 'mens' of over de 'stad' en daar waar het gaat over het 'bestuur en informatie'. Het thema 'Mens' beslaat het sociaal domein, onderwijs, sport en zaken als de wijkaanpak en dienstverlening aan burgers.

2 Zie brief RK 2014.10 aan de rekeningencommissie over het 'controlegat'.

Binnen dit thema zal in de komende jaren nadrukkelijk aandacht worden gegeven aan de nieuwe taken in het kader van de decentralisaties in het sociale domein. 'Stad' staat voor onder meer ruimtelijke ordening en verkeer, veiligheid en openbare orde, economie en milieu. Onder het thema 'Bestuur en informatie' vallen onderwerpen als de informatievoorziening aan de raad, de begrotings- en verantwoordingscyclus, gemeentelijke financiën, het toezicht op de gemeentelijke accountantsdienst en het beleid en de ambities van Den Haag als internationale stad van Vrede en Recht.

Jaarlijks (onderzoeksprogramma)	Elke vijf jaar minimaal één onderzoek
Mens	Onderwijs
	Werk, Inkomen en Armoedebeleid
	Zorg en Welzijn
	Jeugd
	Sport
	Wijkaanpak en Dienstverlening
Stad	Openbare orde en Veiligheid
	Cultuur, Bibliotheek en Monumentenzorg
	Ontwikkeling Buitenruimte
	Economie, Internationale stad en Binnenstad
	Verkeer en Milieu
	Wonen en Duurzaamheid
	Stadsontwikkeling
Bestuur en informatie	Financiën
	Begroting en verantwoording
	Toezicht gemeentelijke accountantsdienst
	Internationale stad van vrede en recht

Tabel 1. Overzicht beleidsdomeinen

Internationale stad van Vrede en Recht

Het internationale profiel is bepalend voor ambities op verschillende beleidsterreinen. Voor de rekenkamer is dat aanleiding specifiek aandacht te besteden aan Den Haag als internationale stad van Vrede en Recht en de doorwerking daarvan in het bestuur en beleid van de gemeente. De rekenkamer zoekt voor het goed kunnen beoordelen van de internationale rol van de gemeente de samenwerking met passende partner-rekenkamers in vergelijkbare internationale steden.

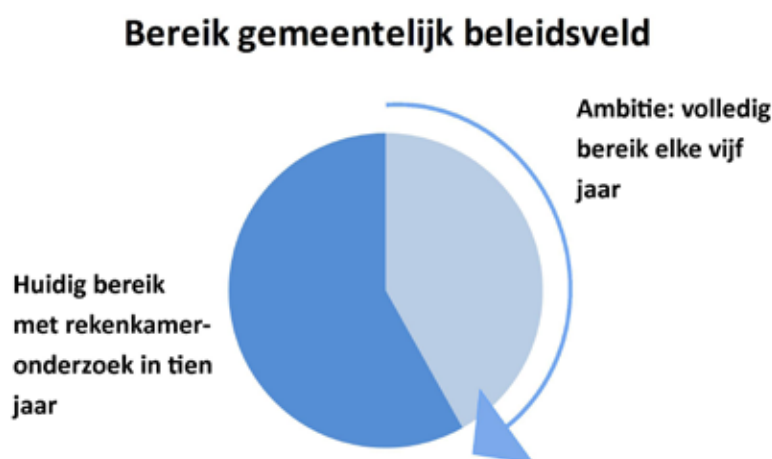
Decentralisaties in het sociale domein

Sinds 1 januari 2015 wordt de gemeente geconfronteerd met een taakverzwaring door de decentralisaties in het sociale domein. Het overhevelen van taken in het kader van de Jeugdwet, de AWBZ en de Participatiewet van het Rijk naar de gemeente leidt tot uitbreiding van het gemeentefonds met circa 50% (ofwel 400 miljoen euro).

Voor de gemeente gaat het om nieuwe taken die nieuwe kennis en vaardigheden vereisen. Het gemeentebestuur staat voor de uitdaging deze nieuwe taken zo doelmatig mogelijk uit te voeren, maar ook een verbetering van de doeltreffendheid te realiseren. Het beleid moet goedkoper en beter worden. Teneinde vast te kunnen stellen in hoeverre dit lukt moeten de controle-instrumenten zich mee-ontwikkelen met de nieuwe taken. De veranderingen zullen structureel tot meer werk voor de rekenkamer leiden en maken het noodzakelijk de rekenkamer te versterken. Extra inzet is tijdens het proces van implementatie van de nieuwe taken nodig om dit goed te kunnen volgen. De rekenkamer is van mening dat dit niet ten koste mag gaan van het bestaande onderzoeksprogramma.

Uitwerken onderzoeksprogramma's

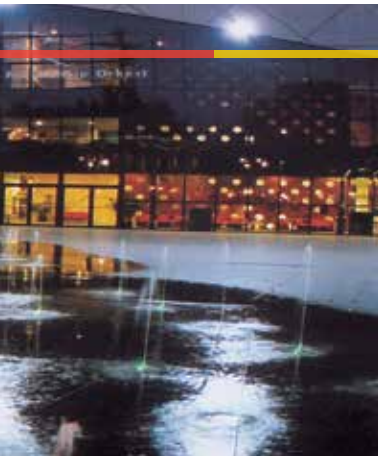
In de jaarlijkse onderzoeksprogramma's zal de rekenkamer streven naar een evenwichtige verdeling tussen 'Mens', 'Stad' en 'Bestuur en informatie'. Bij het opstellen van onderzoeksprogramma's is daarnaast het uitgangspunt op elk begrotingsprogramma minimaal één onderzoek per vijf jaar betrekking te laten hebben. Hiermee wil de rekenkamer bereiken dat per periode van vijf jaar de volle breedte van het gemeentelijke beleidsveld en van de gemeentelijke organisatie in onderzoeken aan de orde komt. Dat betekent dat wij streven naar het uitvoeren van gemiddeld 5 onderzoeken per jaar. De nieuwe taken van de gemeente in het kader van de decentralisaties in het sociaal domein zullen daarin structureel betrokken worden. De rekenkamer zal deze indeling vooruitlopend op de vaststelling van de meerjarenstrategie al aan gaan houden.

Figuur 2. De rekenkamer streeft naar een volledig bereik van het gemeentelijk beleidsveld per vijf jaar.

Uitwerking meerjarenstrategie

De rekenkamer zal in het eerste halfjaar van 2015 de hierboven geschetste hoofdlijnen uitwerken tot een meerjarenstrategie 2016-2019. Daarbij zal invulling worden gegeven aan de rol en taakopvatting die de rekenkamer voor zich ziet. Wij verwachten in het najaar (september 2015) over de meerjarenstrategie met de gemeenteraad in gesprek te gaan en deze eind 2015 vast te stellen. Op kortere termijn leggen wij aan het presidium een voorstel voor dat voor de jaren 2015 en 2016 voorziet in een tijdelijke uitbreiding van de onderzoekscapaciteit in het kader van de decentralisaties. Op basis van een vastgestelde meerjarenstrategie zal de rekenkamer in de loop van 2016 aan de raad een voorstel voorleggen met betrekking tot een structurele uitbreiding van het budget van de rekenkamer.

Begroting 2015 en 2016

Begroting 2015 en 2016

(bedragen x € 1.000,-)

	Begroting 2015	Begroting 2016
Personeelskosten stafbureau	286	286
Honorering leden rekenkamer	67	67
Onderzoek uitbesteed, externe deskundigen	55	30
Overheadkosten (huisvesting, inrichting werkplek, automatisering etc.)	82	82
Opleiding, lidmaatschappen	10	10
Diversen	14	14
Budget (inclusief resultaat 2014)	514	489

Toelichting

In dit jaarverslag hebben wij de begrotingen van zowel het lopende jaar als van het volgende jaar in de bijlage opgenomen op basis van het huidige budget van de rekenkamer.

Gelet op de meerjarenstrategie 2016-2019, waarvan de contouren in dit jaarverslag geschetst zijn, dient de rekenkamer een voorstel in bij het Presidium voor budgetuitbreiding. Dit voorstel is in bovenstaande begrotingen nog niet verwerkt.

